

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยประเมินผลของหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

- 1) ความหมายของหลักสูตร
- 2) องค์ประกอบของหลักสูตร
- 3) ความหมายของการประเมินหลักสูตร
- 4) จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร
- 5) แนวคิดและรูปแบบของการประเมินหลักสูตร
- 6) รายละเอียดหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- 7) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

โอลิวา (Oliva. 1992 : 10) และ ทาบา (Taba. 1962 : 12) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้สอดคล้องกันว่า หลักสูตร หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย การคัดเลือกเนื้อหาสาระต่างๆ การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

โบแชมพ์ (Beauchamp.1981 : 61-62) กล่าวถึง ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 นัยยะ ดังนี้

1. ความหมายของหลักสูตรในขอบเขตของศาสตร์สาขาวิชาหนึ่งซึ่งศึกษาถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตร วิธีการใช้หลักสูตร และวิธีการประเมินผลหลักสูตร
2. ความหมายของหลักสูตรในขอบเขตของข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ ซึ่งในเอกสารจะประกอบด้วยรายละเอียด จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน รายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อกำหนดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน รวมทั้งกำหนดเวลาสำหรับการเรียนการสอนด้วย
3. ความหมายของหลักสูตรในขอบเขตของระบบการทำงานและการบริหารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ซึ่งหมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ได้แก่ การจัดบุคลากร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการใช้หลักสูตร กระบวนการประเมินผลต่างๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นการมองที่เน้นกระบวนการและผลผลิตจากกระบวนการนั้นๆ

Doll (1996) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาและกระบวนการทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้เรียนได้รับความรู้และความเข้าใจ พัฒนาทักษะ และปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความตระหนัก และคุณค่าภายใต้การอุปถัมภ์และดูแลของโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (อ้างถึงใน สุนีย์ ภูพันธ์. 2546 : 11) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง ข้อกำหนดว่าด้วยจุดหมาย แนวทาง วิธีการและเนื้อหาสาระ ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรม ตามที่กำหนดใน จุดมุ่งหมายของการศึกษา

เทือน ทองแก้ว (2546 : 52-53) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง การวางแผน หรือ การออกแบบระบบหลักสูตรที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในสังคมแห่งการเรียนรู้ ให้บังเกิดคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542 : 91) ได้กล่าวถึง ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการด้วยกัน คือ 1) หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการ และการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหวังไว้ 2) หลักสูตรเป็นกระบวนการในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า (Input) คือ ครู นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ (Process) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิต (Output) คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา 3) หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

สาลี รักสุทธี (2544 : 10) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร ว่า หลักสูตรเป็นมวลประสบการณ์ หรือกิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน อันส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านความรู้ ความคิด เจตคติ และการปฏิบัติในทิศทางที่พึงประสงค์

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง รายละเอียดเนื้อหาสาระของวิชาที่ศึกษา จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดให้มีขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยมีการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาทักษะ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรม ที่นำไปสู่การพัฒนาตนเอง และการนำไปใช้ประโยชน์ในสังคมต่อไป

องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เข้าใจความหมายของหลักสูตรได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งมีนักวิชาการหลายคนที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักสูตรไว้ สามารถสรุปได้ดังนี้

Taba (1962 : 10) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรไม่ว่าจะออกแบบอย่างไร ควรมีองค์ประกอบอย่างน้อย 4 ส่วนด้วยกัน ได้แก่

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา (Objective) เป็นการกำหนดว่า ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนอย่างไร หรือจะให้การศึกษาเพื่ออะไร โดยกำหนดในลักษณะกว้างๆ ที่รวมทุกสิ่งทุกอย่างที่ต้องการไว้ด้วยกัน

2. เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสำหรับการสอนแต่ละวิชา (Content) เป็นการเลือกสรรและจัดเนื้อหาวิชาความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ เป็นเสมือนสื่อที่จะนำบุคคลไปสู่เป้าหมาย หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่จุดมุ่งหมายกำหนด

3. กระบวนการสอนและการเรียน (Curriculum Implementation) เป็นการนำเอาหลักสูตรที่เป็นรูปเล่มไปปฏิบัติให้เกิดผลในการจัดการเรียนการสอน

4. โครงการประเมินผลตามหลักสูตร (Evaluation) เป็นการหาคำตอบว่าการดำเนินการของหลักสูตรเป็นไปตามความมุ่งหมายหรือไม่ เพียงใด และมีอะไรเป็นสาเหตุ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

รุจิร ภู่อารยะ (2545 : 8) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ประการ คือ

1. จุดหมาย (Educational Purpose) ที่สถานศึกษาต้องการให้ผู้เรียนเกิดผล
2. ประสบการณ์ (Educational Experience)
3. วิธีการจัดประสบการณ์ (Organization of Educational Experience) เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. วิธีการประเมิน (Determination of What Evaluate) เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ธีราร บัวศรี (2542 : 8) ได้เสนอแนวคิดว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย

1. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Educational Goals and Policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา

2. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากการเรียนจบหลักสูตร

3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures) หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์

4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว

5. เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถ หลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้

7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

8. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร

9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) หมายถึง เอกสาร สิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดิทัศน์ ฯลฯ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาและอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตร เป็นสิ่งที่ทำให้ทราบถึงเนื้อหาและรายละเอียดที่จะนำไปใช้จัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนนั้น ว่าเป็นการศึกษาเพื่ออะไร ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ในการเรียน วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียนการสอน และแนวทางหรือวิธีการประเมินผลที่จะนำมาใช้วัดผลสำเร็จของการเรียนการสอนนั้นๆ

ความหมายของการประเมินหลักสูตร

นักการศึกษาหลายคนได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

Cronbach (1970 : 231) กล่าวถึงความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่า คือ การรวบรวมข้อมูล และการใช้ข้อมูล เพื่อตัดสินใจในเรื่องโปรแกรมหรือหลักสูตรการศึกษา

Stufflebeam (1971 : 128) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า เป็นกระบวนการหาข้อมูล เก็บข้อมูล เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกที่ดีกว่าเดิม

Good (1973 : 209) ได้กล่าวถึงความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า คือ การประเมินผลของกิจกรรมการเรียนภายในขอบข่ายของการสอนที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดมุ่งหมาย ความสัมพันธ์ และความต่อเนื่องของเนื้อหา และผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในการวางแผน การจัดโครงการ การต่อเนื่อง และการหมุนเวียนของกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่จะจัดให้มีขึ้น

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 192) กล่าวไว้ว่า การประเมินหลักสูตร หมายถึง การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจข้อบกพร่องหรือปัญหา เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นหรือตัดสินใจหาคุณค่าของหลักสูตรนั้นๆ

วิชัย ดิสสระ (2535 : 11) ได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า การประเมินหลักสูตร หมายถึง การนำเอาการใช้ของหลักสูตรมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้วตัดสินใจว่าดีหรือไม่อย่างไร

บังอร อนุเมธางกูร (2532 : 213) กล่าวถึงการประเมินหลักสูตรว่า หมายถึง วิธีการรวบรวมข้อมูลของการใช้หลักสูตรเพื่อนำข้อมูลนั้น มาพิจารณาประเมินผลว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นมานั้นมีคุณค่าอย่างไร มีคุณภาพดีหรือไม่ ได้รับผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ หรือมีส่วนใดบกพร่องต้องแก้ไข

รุจิร ภู่อาระ (2546 : 143) ได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตร ไว้หลายนัยว่า หมายถึง 1) การวัดผลการปฏิบัติของผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในเชิงปริมาณ 2) การเปรียบเทียบพฤติกรรมกาปฏิบัติของผู้เรียนกับมาตรฐาน 3) การอธิบายและการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร 4) การเลือกการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเรื่องหลักสูตร 5) การใช้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพในการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้

สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตร เป็นการรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร เพื่อนำมาพิจารณาวิเคราะห์ว่าหลักสูตรดังกล่าวมีคุณภาพเป็นอย่างไร มีข้อบกพร่องหรือจุดด้อยใดบ้างที่ควรแก้ไขปรับปรุง เพื่อหาแนวทางพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรไว้หลายแนวทาง สรุปได้ดังนี้

ทิศนา ขัมมณี (2540 : 134) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายในการประเมินหลักสูตรไว้ว่า โดยทั่วไปแล้วการประเมินหลักสูตรใดๆ ก็ตามจะมีจุดมุ่งหมายคล้ายคลึงกันอยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้นโดยประเมินว่าหลักสูตรนั้นช่วยให้ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ หลักสูตรที่จัดขึ้นสามารถสนองตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่
2. เพื่อตัดสินใจว่าการวางเค้าโครงรูปแบบและระบบของหลักสูตรตลอดจนการบริหารงาน และการเสนอหลักสูตรว่าเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่
3. เพื่อประเมินว่าผลผลิต ซึ่งได้แก่ผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 192-193) อธิบายถึง จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรว่า

1. เพื่อปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องในองค์ประกอบของหลักสูตรว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่ ได้ผลมากน้อยเพียงใดและมีอุปสรรคอะไร
2. เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารหลักสูตร การนิเทศ การกำกับดูแล การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่าควรใช้หลักสูตรต่อไป ควรยกเลิกหรือปรับปรุงบางส่วน แล้วจึงนำมาสรุปผลว่าหลักสูตรมีคุณภาพหรือไม่ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

4. เพื่อต้องทราบคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรว่าเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหวังของหลักสูตรหลังจากผ่านการเรียนมาแล้วหรือไม่ อย่างไร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 218) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร สรุปได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งจะพิจารณาในเรื่องการประเมินจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ประเมินผลตามระยะของการวางแผน ทดลองปรับปรุงวัสดุประกอบหลักสูตรและวิธีการสอน

2. เพื่อวัดผลการวางแผนเค้าโครงและรูปแบบระบบของหลักสูตรและการบริหารและการบริการหลักสูตร

3. การประเมินผลจากตัวผู้เรียนหรือการประเมินผลผลิต เพื่อตรวจสอบว่ามีลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด

สุณีย์ ภูพันธ์ (2546 : 250) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยดูว่าหลักสูตรนั้นสามารถสนองวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่ สอดคล้องความต้องการของผู้เรียนและสังคมอย่างไร

2. เพื่ออธิบายและพิจารณาลักษณะของส่วนประกอบต่างๆ ของหลักสูตรในแง่ต่างๆ เช่น หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลว่าสอดคล้องกันหรือไม่

3. เพื่อตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้

4. เพื่อตัดสินว่า การบริหารงานด้านวิชาการและการบริหารด้านหลักสูตรเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องหรือไม่

5. เพื่อติดตามผลผลิตจากหลักสูตร คือ ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วตามหลักสูตรว่าเป็นไปตามความมุ่งหวังหรือไม่

6. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่างๆ ในหลักสูตร

7. เพื่อช่วยในการตัดสินว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปหรือไม่ หรือควรปรับปรุงพัฒนาในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเพื่อยกเลิกการใช้หลักสูตรนั้นทั้งหมด

จะเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร เพื่อให้ทราบว่า หลักสูตรนั้นๆ ทำให้ได้ผลลัพธ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือความคาดหวังตามที่ต้องการหรือไม่ เพื่อที่จะได้ทำการตัดสินใจพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดและรูปแบบของการประเมินหลักสูตร

นักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอแนวคิดและรูปแบบการประเมินหลักสูตรในรูปแบบต่างๆ ให้ความหมายแนวทางด้วยกัน ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535 : 581-589) ได้เสนอการประเมินหลักสูตรเป็นระบบการประเมินย่อยไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1) การประเมินเอกสารหลักสูตร คือ การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างหลักการ โครงสร้าง วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผล ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ข้อกำหนดในการใช้หลักสูตร และมาตรฐานการศึกษาของหลักสูตร

2) การประเมินระบบหลักสูตร คือ การตรวจสอบว่า หลักสูตรได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเที่ยงตรงหรือไม่ หลักสูตรเหมาะกับผู้เรียนหรือไม่ วิธีการสอนเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เหมาะสมหรือไม่ อุปกรณ์การสอนหรือเอกสารประกอบการสอนเหมาะสมหรือไม่ เป็นต้น

3) การประเมินระบบการบริหารหลักสูตร คือ การประเมินระบบการบริหารที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อการใช้หลักสูตร ทั้งนี้ ปัจจัยการบริหารที่ควรพิจารณาในการประเมิน คือ โครงสร้างและระบบของสถาบัน อาคารสถานที่ บรรยากาศทางสังคม ห้องสมุด การติดต่อสื่อสาร เวลา คุณสมบัติของผู้สอนและผู้เรียน งบประมาณที่ใช้ เป็นต้น

4) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน คือ การประเมินคุณภาพและปริมาณของความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน ตามเกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

5) การประเมินการสอนของผู้สอน คือ การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการสอนหรือไม่ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนว่าได้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ องค์ประกอบที่ควรศึกษา ได้แก่ แผนการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชาและวิธีที่สอน สื่อการสอน การประเมินผล บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถของผู้สอน ความสัมพันธ์กับผู้เรียน และการสร้างบรรยากาศในการเรียน

6) การประเมินการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา คือ การศึกษาสถานภาพของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ทักษะและเจตคติต่อวิชาชีพ ความสามารถในการปฏิบัติได้จริงตามสภาพงานในปัจจุบัน ความสามารถในการแก้ปัญหา การปรับตัวเมื่อประสบความล้มเหลวหรือความล้มเหลวในการประกอบอาชีพ ความสนใจที่จะศึกษาต่อ และความคาดหวังความก้าวหน้าในวิชาชีพ

ไจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 207-208) กล่าวว่า นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการประเมินผล ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรว่ามีหลายรูปแบบด้วยกัน ซึ่งสามารถ

นำมาศึกษาเพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการ ทั้งนี้ ปัจจุบันรูปแบบการประเมินหลักสูตรสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1) รูปแบบของการประเมินหลักสูตรที่สร้างเสริมใหม่ๆ เป็นการประเมินผลก่อนนำหลักสูตรไปใช้ โดยในกลุ่มนี้เสนอรูปแบบที่เด่นๆ คือ การประเมินหลักสูตรด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แบบปุยแซงค์ (Puissance Analysis Technique) โดยประเมินหลักสูตรที่เป็นตัวเอกสาร และอาศัยการวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร 3 ส่วน คือ จุดมุ่งหมาย การเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน แต่ละองค์ประกอบจะมีการจำแนกออกเป็นข้อย่อยๆ และผู้ประเมินให้คะแนนแต่ละข้อย่อยโดยน้ำหนักคะแนนไม่เท่ากัน ทั้งนี้ เนื่องจากพิจารณาถึงความง่ายของพฤติกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น เป็นจุดมุ่งหมาย และประเภทของการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยปกติแล้ววิธีการนี้จะใช้สำหรับตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเฉพาะองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง หรือทั้ง 3 องค์ประกอบก็ได้ ค่าคุณภาพของหลักสูตรพิจารณาจากค่า Puissance Measure (P.M.) โดยค่า P.M. จะมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 1 และสูงสุดเท่ากับ 18 หลักสูตรที่นำไปใช้ได้ดีควรจะมีค่าน้ำหนัก P.M. โดยเฉลี่ยของเซลล์ทั้งหมดตั้งแต่ 10 ขึ้นไป (Gagne, 1970 อ้างถึงใน เขมพัทธ์ วัชรวิชัย, 2541 : 26)

2) รูปแบบการประเมินหลักสูตรในระหว่างหรือหลังการใช้หลักสูตร ซึ่งในกลุ่มนี้สามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยๆ ได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1) รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal-attainment Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่จะประเมินว่าหลักสูตรมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากจุดมุ่งหมายเป็นหลัก กล่าวคือ พิจารณาว่าผลที่ได้รับเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทยเลอร์ (Ralph W. Tyler) และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ (Robert L. Hammond) ซึ่งได้เสนอการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรโดยพิจารณาตัดสินจากการบรรลุผลสำเร็จของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่ตั้งไว้ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกันขององค์ประกอบหลักสูตร 3 ส่วน คือ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา ประสิทธิภาพการเรียนรู้ และสัมฤทธิ์ผลของการเรียน อย่างไรก็ตาม รูปแบบนี้มีข้อจำกัดอยู่บ้าง เพราะเป็นรูปแบบที่เหมาะสมจะใช้กับหลักสูตรที่มีการวางแผนไว้เรียบร้อยแล้วเท่านั้น ลักษณะของการประเมินเป็นการประเมินผลสรุปมากกว่าการประเมินความก้าวหน้า นอกจากนั้นการประเมินให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายเท่านั้น (Tyler, 1949 : 104-126 อ้างถึงใน เขมพัทธ์ วัชรวิชัย, 2541 : 27)

2.2) รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ไม่ยึดเป้าหมาย (Goal-free Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่ไม่นำความคิดของผู้ประเมินเป็นตัวกำหนดความคิดในโครงการประเมิน ผู้ประเมินจะประเมินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริง มีความอิสระในการประเมิน และต้องไม่มีความลำเอียง เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสคริฟเวน (Michael Scriven)

2.3) รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (Criteria Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่าของหลักสูตรโดยใช้เกณฑ์เป็นหลัก เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสแตค (Robert. E. Stake) ซึ่งอาศัยแนวคิดจากวิธีการเชิงระบบ (System Approach) โดยพิจารณาความสัมพันธ์เชื่อมโยงและความสอดคล้องกันขององค์ประกอบต่างๆ ภายในระบบ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร ซึ่งสแตคได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนเช่นเดียวกันกับองค์ประกอบของระบบ ประกอบด้วย (1) สิ่งที่มีอยู่ก่อน (Antecedents) โดยเป็นสภาพของสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ก่อนการใช้หลักสูตรเทียบกับ ปัจจัยตัวป้อน (Inputs) ของวิธีการเชิงระบบ ซึ่งได้แก่ ลักษณะของผู้เรียน ลักษณะของครู เนื้อหาของหลักสูตร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ อาคารเรียน ฯลฯ (2) กระบวนการสอน (Transactions) เป็นขั้นนำหลักสูตรมาสู่การปฏิบัติหรือการเรียนการสอนเทียบกับองค์ประกอบด้านกระบวนการของวิธีการเชิงระบบ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การสื่อความหมาย การแลกเปลี่ยนความคิดระหว่างครูกับนักเรียน ความสนใจของนักเรียน เวลาเรียนของนักเรียน เวลาสอนของครู ฯลฯ (3) ผลที่ได้รับ (Outcomes) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรที่มีต่อนักเรียนทั้งด้านความรู้ เจตคติ ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆ รวมทั้งผลที่เกิดกับครู และโรงเรียน ซึ่งผลที่ได้รับจากการใช้หลักสูตรดังกล่าวนี้เทียบกับผลผลิต (Outcomes) ของวิธีการเชิงระบบนั่นเอง (Stake 1967 : 523-540 อ้างถึงใน เขมพัทธ์ วัชรวิทย์, 2541 : 27)

2.4) รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision-making Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการทำงานอย่างมีระบบเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของพรอวัส (Malcom Provus) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของดอริส โกว (Doris T. Gow)

การประเมินหลักสูตรของ CSE Model

Akin (อ้างถึงใน วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537 : 250) ผู้อำนวยการของศูนย์การศึกษาค้นคว้า เรื่องการประเมินของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียที่เมืองลอสแอนเจลิส (The UCLA Center of the Study of Evaluation) ได้เสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตรแบ่งออกเป็น 5 ระยะด้วยกัน และแต่ละระยะของการประเมินจะประสานสัมพันธ์กันและจะเป็นส่วนช่วยส่งเสริมเกี่ยวกับการตัดสินใจต่อการประเมินหลักสูตร ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

ระยะที่ 1 การสำรวจความจำเป็นต่อสิ่งที่จะประเมิน ได้แก่ การพยายามศึกษาความแตกต่างของสิ่งที่มุ่งหวังหรือโครงการเกณฑ์กับสิ่งที่ปฏิบัติอยู่จริง หากมีความแตกต่างกันมาก แสดงว่า ความ

ต้องการความจำเป็นมีสูงมาก และหากการปฏิบัติอยู่ใกล้เคียงกับโครงการเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่า ความต้องการความจำเป็นมีน้อย ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้การประเมินตัดสินใจที่จะเลือกสิ่งที่จะประเมิน ได้ถูกต้อง

ระยะที่ 2 การวางแผนการประเมิน คือ การศึกษาทบทวนสิ่งที่กำลังจะกระทำอยู่ เป็นการ รวบรวมข้อมูลต่างๆ มาเพื่อประกอบการตัดสินใจ และวางแผนรูปแบบและลักษณะของการประเมินที่ ชัดเจน

ระยะที่ 3 การเปลี่ยนแปลงปรับแก้แผน โดยจะประเมินว่ามีสิ่งใดที่ขาดความสมบูรณ์ ไม่มี ความชัดเจน ซึ่งจะต้องทำการวิเคราะห์แผนและศึกษาข้อมูลให้ละเอียด เพื่อให้โปรแกรมการ ประเมินมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ระยะที่ 4 การประเมินความก้าวหน้าของแผนต่างๆ ว่ามีความสำเร็จในแต่ละขั้นมากน้อย เพียงใด ตรงตามจุดประสงค์ของโครงการเกณฑ์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด การเก็บข้อมูลระยะนี้ จะต้องรอบคอบ มีความละเอียด เพื่อความถูกต้องของการวิเคราะห์

ระยะที่ 5 การประเมินผลผลิต คือ การพิจารณาและยอมรับมาตรฐานของผลผลิต และ พิจารณาว่าสิ่งที่ประเมินได้ตอบจุดประสงค์การประเมินในระยะที่ 1 หรือไม่ ข้อค้นพบเหล่านี้จะมาเป็น ส่วนช่วยส่งเสริมการตัดสินใจหรือเสนอแนะว่า โปรแกรมของหลักสูตรมีจุดเด่นอย่างไร มีจุดอ่อน ใด ๆ ใด ควรจะแก้ไขสิ่งใดหรือเพิ่มเติมสิ่งใดที่ขาดหายไป

การประเมินหลักสูตรของ Provus (Provus's Discrepancy Evaluation Model)

Provus (อ้างถึงใน สจัด อุทรานันท์, 2532 : 289-291) กล่าวว่า การประเมินโดยการเปรียบเทียบ จะกระทำในทุกขั้นตอนของระบบหลักสูตร หากพบข้อบกพร่องของขั้นตอนใด ก็จะต้องแก้ไขปรับปรุงใน ขั้นตอนนั้นๆ การประเมินหลักสูตรตามรูปแบบนี้ จะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ตั้งเกณฑ์มาตรฐาน (Standard) โดยผู้ประเมินหลักสูตรจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของสิ่งที่ ต้องการวัดว่าต้องการในระดับใด

2) รวบรวมผลการปฏิบัติ (Performance) ในขั้นนี้ผู้ประเมินจะเก็บรวบรวมข้อมูลของสิ่งต่างๆ ที่ต้องการวัดให้มากที่สุดที่จะนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

3) เปรียบเทียบผลการปฏิบัติกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ (Compare) โดยนำข้อมูลที่ได้ จากข้อ 2) คือ ผลการปฏิบัติ ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในข้อ 1) คือ เกณฑ์มาตรฐาน

4) จำแนกความแตกต่าง (Discrepancy) ระหว่างผลการปฏิบัติกับเกณฑ์มาตรฐาน

5) ทำการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการตัดสินใจที่จะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับหลักสูตรนั้น ซึ่งอาจจะเป็นการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้มีคุณภาพดีขึ้นก็ได้

การประเมินหลักสูตรของ Gow (Doris T. Gow's Intrinsic Analysis Model)

Gow (อ้างถึงใน เขมพัทธ์ วัชรวิทย์, 2541 : 30) ได้นำเสนอกระบวนการในการประเมินหลักสูตรที่แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์หลักสูตรและการตัดสินคุณภาพของหลักสูตร ดังมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์หลักสูตร เป็นการพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตร 4 ด้านด้วยกัน คือ โอกาสการเรียนรู้ สิ่งเร้า โครงสร้างของหลักสูตร และสภาพการเรียนรู้การสอน
- 2) การตัดสินคุณภาพของหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่ผู้ประเมินนำเอาข้อมูลจากการวิเคราะห์หลักสูตรทั้ง 4 ส่วน มาพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักการและทฤษฎีทางการศึกษาและทางจิตวิทยา ว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด การประเมินหลักสูตรตามรูปแบบนี้ ถือว่ามีความน่าเชื่อถือมากที่สุดวิธีหนึ่ง เพราะพิจารณาตัดสินโดยอ้างอิงหลักการและทฤษฎีทางการศึกษาและจิตวิทยา ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบอื่นๆ ที่ใช้ความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ประเมินเป็นหลัก

การประเมินหลักสูตรโดยใช้แบบจำลอง CIPP (CIPP Model)

Stufflebeam (1971) ได้เสนอรูปแบบการประเมินผลโครงการการศึกษาต่อคณะกรรมการประเมินผลการศึกษาแห่งชาติสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีชื่อเรียกว่า The Phi Delta Kappa National Study Committee on Evaluation หรือเรียกย่อๆ ได้ว่า CIPP Model โดยหลักการสำคัญของการประเมินหลักสูตรตามรูปแบบนี้จะประเมินองค์ประกอบ 4 ส่วนด้วยกัน คือ

- 1) การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมของหลักสูตร เพื่อหาความสมเหตุสมผลของภูมิหลังที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาหลักสูตร เช่น ปรัชญา สภาพและความต้องการของสังคม นโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ เป็นต้น ซึ่งบริบทเหล่านี้จะนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่เหมาะสม
- 2) การประเมินปัจจัยตัวป้อนหรือปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวกับทรัพยากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น ความพร้อมของผู้สอน สื่อการเรียนการสอน อาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ งบประมาณ ผู้บริหาร เป็นต้น การประเมินปัจจัยตัวป้อนจะให้ประโยชน์ในการตัดสินใจว่าระบบโครงสร้างต่างๆ ของหลักสูตร รวมทั้งวิธีการและระบบการบริหารงาน มีความเหมาะสมหรือไม่ หรือควรใช้วิธีการใดที่เหมาะสมกว่า
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งครอบคลุมถึงกระบวนการการบริหารและบริการหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบถึงระดับประสิทธิภาพของการนำหลักสูตรไปใช้ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการ

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร ซึ่งเกิดขึ้นกับผู้เรียน และการปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยนำไปเปรียบเทียบกับเป้าหมายของหลักสูตร หรือความคาดหวังของสังคม ซึ่งจะทำให้ทราบว่าหลักสูตรบรรลุผลตามหลักการและจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด

โดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่า การประเมินในแต่ละรูปแบบมีแนวทางทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ทั้งนี้ การวิจัยนี้จะดำเนินการประเมินหลักสูตรโดยใช้แบบจำลอง CIPP เนื่องจากเป็นการประเมินหลักสูตรในลักษณะรอบด้าน โดยพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของบริบทของหลักสูตร ปัจจัยตัวป้อน กระบวนการ และผลผลิตที่ได้จากหลักสูตร

รายละเอียดหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต เริ่มใช้หลักสูตรครั้งแรกในปีพุทธศักราช 2545 และได้มีการปรับปรุงหลักสูตรเมื่อปีพุทธศักราช 2552 โดยคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักสูตร มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสรุปได้ดังนี้

ปรัชญาของหลักสูตร

เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้บริหารและบุคลากร ให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการควบคู่ไปกับความสามารถ และการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานจริง โดยมุ่งเน้นในด้านศักยภาพทางการแข่งขัน และหาโอกาสจากความเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากโลกาภิวัตน์ ให้รู้จักปรับตัวเข้าหาสังคมโลกด้วยทักษะทางด้านการจัดการวัฒนธรรมข้ามชาติ และสามารถที่จะสร้างจุดแข็ง ตลอดจนบูรณาการความเป็นท้องถิ่นของตน เป็นผู้ที่สามารถคิดสร้างสรรค์ และวิเคราะห์ภายใต้กรอบที่ถูกต้อง เพื่อก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทั้งตนเอง องค์กร และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อผลิตมหาบัณฑิตที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1) เป็นนักธุรกิจ นักบริหาร ที่มีความรู้ ความสามารถในการประกอบธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจและสังคมในปัจจุบัน

2) สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ มีการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทักษะตลอดจนสามารถนำกลยุทธ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ การบริหารการเปลี่ยนแปลง การตัดสินใจ และการปฏิบัติการทางธุรกิจได้

3) สามารถปลูกฝังวัฒนธรรมการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ การจัดการความรู้ การวิจัยและการนำผลงานวิจัยมาประยุกต์ใช้ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4) เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และเป็นนักวิชาการที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพนักบริหารธุรกิจ และนักบริหารจัดการมืออาชีพ

จำนวนหน่วยกิตและระยะเวลาการศึกษา

จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 39 หน่วยกิต ระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตรไม่เกิน 5 ปีการศึกษา

โครงสร้างหลักสูตร

ดำเนินการจัดการศึกษาเป็น 2 แผน คือ แผน ก. และ แผน ข. โดยแผน ก. ทำวิทยานิพนธ์เทียบค่าได้ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต และศึกษารายวิชาบังคับและรายวิชาเลือกเฉพาะกลุ่มวิชาอีกไม่น้อยกว่า 27 หน่วยกิต ส่วน แผน ข. เป็นแผนที่ศึกษารายวิชาบังคับ และรายวิชาเลือกเฉพาะกลุ่มวิชา รวมไม่น้อยกว่า ... หน่วยกิต โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องศึกษารายวิชา การค้นคว้าอิสระ (Independent Study) จำนวน 3-6 หน่วยกิต

รายวิชาในหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาสัมพันธ์ (ไม่นับหน่วยกิต) จำนวน 3 รายวิชา และหมวดวิชาเฉพาะด้าน (วิชาบังคับ) 21 หน่วยกิต จำนวน 7 รายวิชา และหมวดวิชาเฉพาะด้าน (วิชาเลือกเฉพาะกลุ่มวิชา) 6-12 หน่วยกิต แบ่งเป็น 9 กลุ่มวิชา ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละหมวดวิชาสรุปได้ดังนี้

หมวดวิชาสัมพันธ์ มีดังนี้

- 1) ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา
- 2) หลักการบัญชี
- 3) คอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา

หมวดวิชาเฉพาะด้าน (วิชาบังคับ) มีดังนี้

- 1) การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ
- 2) การจัดการการเงินและบัญชีเพื่อการตัดสินใจ
- 3) การจัดการการตลาด
- 4) การจัดการการดำเนินงาน
- 5) สถิติและวิธีการวิจัยทางธุรกิจ
- 6) จริยธรรมและกฎหมายธุรกิจ

7) เศรษฐศาสตร์เพื่อการตัดสินใจ

หมวดวิชาเฉพาะด้าน (วิชาเลือกเฉพาะกลุ่มวิชา) มีดังนี้

- 1) กลุ่มวิชาการจัดการทั่วไป
- 2) กลุ่มวิชาการจัดการการตลาด
- 3) กลุ่มวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์
- 4) กลุ่มวิชาการจัดการนวัตกรรมทางธุรกิจ
- 5) กลุ่มวิชาการจัดการโลจิสติกส์
- 6) กลุ่มวิชาการจัดการวิสาหกิจ
- 7) กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน
- 8) กลุ่มวิชาการจัดการธุรกิจบริการสุขภาพ
- 9) กลุ่มวิชาการจัดการธุรกิจประกันภัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภัทราวรรณ ฤทธิวงศ์ (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยการวิจัยนี้ ใช้รูปแบบซีพี (CIPP Model) เป็นกรอบในการประเมิน กลุ่มตัวอย่างมีทั้งสิ้น 242 คน ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร นิสิตที่เข้าศึกษาในหลักสูตร มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร และผู้บังคับบัญชาของมหาวิทยาลัยและเพื่อนร่วมงานของมหาวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า ทั้งด้าน บริบท ด้านปัจจัยตัวป้อน ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ของหลักสูตรนี้มีความเหมาะสมโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น ปรากฏว่า ด้านบริบท ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของ หลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุก ประเด็น ด้านปัจจัยตัวป้อน ประกอบด้วย คุณลักษณะของผู้เรียน คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน วัสดุ การศึกษา สื่อ ตำราเรียน และสถานที่เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ด้าน กระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารจัดการหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ด้านผลผลิต ประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยการศึกษาของมหาวิทยาลัย ความเป็นผู้นำด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัย ความก้าวหน้าด้านผลงานการวิจัยและการสนองความต้องการกำลังคนสาขาวิจัยการศึกษา มีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น

สายฝน คงเกลี้ยง (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรโครงการ บริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยสำหรับผู้จัดการยุคใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยการ

วิจัยนี้ใช้แบบจำลองซิป (CIPP Model) เป็นรูปแบบในการประเมิน ประชากรในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ ผู้สอน เจ้าหน้าที่ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรโครงการ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สำหรับผู้จัดการยุคใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในด้าน บริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการ ประเมินหลักสูตรอยู่สูงกว่าระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านวัตถุประสงค์ เฉพาะ หมวดวิชาแกนบังคับ กลุ่มวิชาการบัญชี กลุ่มวิชาการจัดการการโฆษณา หมวดวิชาศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง หมวดวิชาสอบประมวลความรู้ นอกจากนี้ ผลการประเมินหลักสูตรเท่ากับระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านวัตถุประสงค์ทั่วไป ผลรวมด้านบริบท ด้าน ภาพรวมของเนื้อหาวิชา กลุ่มวิชาการจัดการทั่วไป กลุ่มวิชาการตลาด และผลการประเมินหลักสูตรอยู่ ต่ำกว่าระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านหมวดวิชาปรับปรุงพื้นฐาน กลุ่มวิชาการ เงินและการธนาคาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา อุปกรณ์และสถานที่ ผลรวมด้านปัจจัยเบื้องต้น การ เตรียมการสอน เนื้อหาวิชา ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ผลรวม ด้านกระบวนการ คุณลักษณะทั่วไปของผู้สำเร็จการศึกษา คุณลักษณะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จ การศึกษา และผลรวมด้านผลผลิต

เรณู เชื้อเมืองพาน (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตร MBA คณะ วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พ.ศ. 2545 (ฉบับปรับปรุง) ตามความคิดเห็น ผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ดำเนินการประเมินด้านบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมผู้เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นในระดับ มาก ทั้งนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านบริบท รองลงมา คือ ด้านผลผลิต และน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านกระบวนการ นอกจากนั้น ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร MBA คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เปรียบเทียบกับ เพศ อายุ และอาชีพ พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

ชญานุตร์ ศิริอินทร์ (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยการศึกษาวิจัยนี้ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model กลุ่ม ตัวอย่าง ประกอบด้วย อาจารย์ นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จ การศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การประเมินด้านบริบท ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์ และโครงสร้างของ หลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า อาจารย์ผู้สอนมี ประสบการณ์สอนมากกว่า 10 ปี นักศึกษาที่กำลังศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาแผน ข. ผู้สำเร็จการศึกษา ทำงานตรงกับสาขาที่เรียน สื่อการเรียนการสอน สถานที่เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การ

ประเมินด้านกระบวนการ พบว่า การจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การประเมินด้านผลผลิต พบว่า ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษามีความพึงพอใจต่อผู้สำเร็จการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

สุทธิลักษณ์ คณานันท์ (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา มหาบัณฑิต และผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า การประเมินความเพียงพอของปัจจัยนำเข้าต่างๆ เพื่อนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการเรียนการสอน พบว่า อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและสื่อการเรียนการสอนมีความเพียงพอ การประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร พบว่า อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่าด้านบริหารหลักสูตรเป็นปัญหาค่อนข้างน้อย ด้านการเรียนการสอนไม่เป็นปัญหา ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในประเด็นการจัดกิจกรรมให้นักศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักศึกษาต่างสถาบันที่ศึกษาในสาขาวิชาเดียวกัน พบว่าเป็นปัญหาค่อนข้างมาก ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ไม่เป็นปัญหา นอกจากนั้น การประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร พบว่า นักศึกษามีความเห็นว่า ค่าใช้จ่ายในการเรียนและเงื่อนไขการจบหลักสูตรเป็นปัญหามาก การบริหารหลักสูตรเป็นปัญหาค่อนข้างน้อย การเรียนการสอนไม่เป็นปัญหา ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนใหญ่ไม่เป็นปัญหา ด้านการวัดและการประเมินผล ส่วนใหญ่ไม่เป็นปัญหา ด้านการให้คำปรึกษาแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ ในประเด็นการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลือกปัญหาและหัวข้อในการทำวิทยานิพนธ์ เป็นปัญหามาก ประเด็นการจัดเวลาให้นักศึกษามาพบอย่างสม่ำเสมอ เป็นปัญหามาก ประเด็นการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับหัวข้อและโครงร่างการทำวิทยานิพนธ์ เป็นปัญหามาก ประเด็นการให้เวลานักศึกษาในการเข้าพบเพื่อขอคำแนะนำและปรึกษา เป็นปัญหามาก และประเด็นการติดตามการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาเป็นระยะๆ เป็นปัญหามาก ในส่วนของการประเมินระดับความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนี้ พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาและปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานตามโรงเรียนในจังหวัดแพร่ น่าน อุดรดิตถ์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดแพร่ น่าน อุดรดิตถ์ และที่ทำการเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

อนุกุล พลศิริ (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยการวิจัยนี้ใช้แบบจำลองชิป (CIPP Model) เป็นรูปแบบการประเมิน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน อาจารย์ผู้สอน

ผู้สำเร็จการศึกษา และนักศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การประเมินบริบท ปรากฏว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากต่อวัตถุประสงค์และสภาพสังคมปัจจุบัน การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ด้านอาจารย์และนักศึกษามีความเหมาะสมในระดับมาก แต่ด้านส่วนประกอบที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง การประเมินกระบวนการ ด้านเตรียมการ การดำเนินการ และการประเมินผลหลักสูตร การเตรียมการสอน เทคนิคและวิธีสอน และการวัดและประเมินผลของอาจารย์ อยู่ในระดับมาก การประเมินผลผลิต ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะทั่วไปและคุณลักษณะทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นว่าแนวทางที่นิยมนำมาใช้ในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ การประเมินด้วยแบบจำลองชิป (CIPP Model) ซึ่งเป็นการประเมินองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นองค์ประกอบด้านบริบท ด้านปัจจัยตัวป้อนหรือปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งจะทำให้ทราบว่าควรมีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรในส่วนใดบ้าง การวิจัยครั้งนี้จึงนำแบบจำลองชิปมาใช้เป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร